

Generał Marii Wittek

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek

87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

++
Ull Teofila

2 d. Wilczyńskie

II woto Ull-Romeńskie

pn. "Ciocia", "Krytyka", "Mleczko"

AK
BiP
W-wo

23681/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — III Teofila

2 d. Wiksym'ka

II voto III Roman'ka

I/1. Relacja —

pa Ciocle, Kmy styma,
Mleczko

2368/WSK

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację — K. 3, s. 1-3

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne — 1 - 2.

VI. Fotografie — (16 kł)

II Materiały uzupełniające relacje

- A.K. Kument, III Teofilie (biogram), "Słownik biograficzny Kompiwnacji warszawskiej 1939-44", t. 3, k. 1, s. 1 oraz 2-gi epz.
- Encyklopedyczny słownik sławnych Polaków, pod red. J. Borowca, w-wa 1996, k. 2, s. 2-3

201 99

ULL TEOFILA

z domu WILCZYŃSKA 2° voto ULL-ROMAŃSKA (1897—1970), przybrane nazwiska: Zofia Olszańska (?), Zofia Szwarz; pseudonimy: „Ciocia”, „Krystyna”, „Mleczo”. Podoficer WP: sekcyjna — plutonowa (1 października 1944).

Urodzona 29 listopada 1897 r. w Miechowie, córka Mikołaja i Marianny z domu Kajderowicz. Uczyła się w gimnazjum w Kielcach, gdzie ukończyła pięć klas, a następnie uczęszczała na 2-letni kurs pedagogiczny, w 1931 r. otrzymując jako eksternistka małą maturę. Już od 1915 r. pracowała jako nauczycielka w szkołach powszechnych na wsi. W 1922 r. przeniosła się do Warszawy, gdzie była kasjerką, potem księgową w Hurtowni „Polskie Włókno” (kończąc jednocześnie kursy maszynopisania i księgowości), od 1927 r. referentką w Głównej Składnicy Uzbrojenia, a od 1938 r. sekretarką w Instytucie Radowym im. Marii Skłodowskiej-Curie.

W czasie okupacji mieszkała przy ul. Suwalskiej 25.

W konspiracji od października 1939 r. uczestniczyła w powielaniu i kolportowaniu pisma „AR” („Agencja Radiowa”, pismo SZP-ZWZ-AK, od 1940 wydawane pod zmienionym tytułem: „Agencja Prasowa”). Należała także do organizującej się komórki kobiecej Związku Odbudowy Rzeczypospolitej i 9 września 1941 r. została wyznaczona delegatką tej organizacji na południową część Okr. Kielce.

Aresztowana tego samego dnia razem z Ewą Dreżepolską w lokalu firmy „Mapis” w Al. Jerozolimskich 37 (udały się tam w poszukiwaniu nowego powielacza dla „AR”) w „kotle” założonym w związku z wyspą redakcji pisma „Dzień”, została osadzona na żeńskim oddziale Pawiaka — na Serbii, gdzie pracowała w tzw. czarnej pralni.

16 stycznia 1942 r. zbiegła wraz z E. Dreżepolską i Zofią Przybytkowską (przebywającą tu pod nazwiskiem Elżbieta Kwiatkowska), spuszczać się po sznurze z pierwszego piętra na ul. Dzielną. Jej relację pt. *Pobyty na Pawiaku i ucieczka* (9 IX 1941—16 I 1942) opublikowano w zbiorze *Wspomnienia*

więźniów Pawiaka, Warszawa 1964, s. 260—269, wyd. 2, Warszawa 1978, s. 252—261. Był to jedyny przypadek udanej ucieczki kobiet z tego więzienia w okresie okupacji.

Przez kilka miesięcy po ucieczce pracowała jako nauczycielka w pow. Miechów, a latem 1942 r. wróciła do Warszawy. Używała wówczas dokumentów na nazwisko Zofia Szwarz, pod którym mieszkała przy ul. Mokotowskiej 39, potem Brzozowej 10.

Działalność konspiracyjną kontynuowała początkowo w Bojowej Organizacji „Wschód” jako kurierka do Wilna, Grodna, Łidy i Białegostoku (prawdopodobnie posługując się dokumentami na nazwisko Zofia Olszańska), zaś od października 1943 r. była łączniczką i kolporterką w BIP K-dy Obsz. Warszawa AK, funkcję kolporterki pełniąc także w czasie Powstania Warszawskiego.

Po kapitulacji oddziałów powstańczych wywieziona do Rzeszy, przebywała w obozach pracy w Markanstadt, Lipsku i Osterode/Harz, a po uwolnieniu przez oddziały amerykańskie pracowała w Osterode w szkolnictwie, potem jako pomoc biurowa w UNRRA.

Po powrocie do kraju (kwiecień 1946) mieszkała w Warszawie, gdzie pracowała w Min. Pracy i Opieki Społecznej, od 1951 r. w Spółdzielni Pracy „Zrzeszenie Narzędziowców”, a po przejściu na emeryturę (1958) podejmowała prace zleczone nad inwentaryzacją księgozbiorów zakładowych na UW.

Zmarła na raka 26 września 1970 r. w Warszawie. Pochowana na Cmentarzu Powązkowskim.

Zamężna od 1934 r. za Emilem Adamem Ullem, kapitanem w stanie spoczynku WP, zamordowanym w Katyniu, a po raz drugi od 1962 r. za Stefanem Romańskim, emerytowanym starszym radcą Min. Pracy i Opieki Społecznej.

Kartoteka osobowa Muzum Więzienia Pawiak; Zyciorys opracowany przez pasterbicę Annę Romańską (w posiadaniu autora); — Bartoszewski 1859 dnt; Czuperska-Sliwicka Cztery lata; Domańska Pawiak; Dreżepolska E. Ucieczka z Pawiaka (9 IX 1941 — 16 I 1942) (w:) *Wspomnienia więźniów Pawiaka*, wyd. 2, Warszawa 1978, s. 245—251; Mazur Biuro Informacji; Strzembosz Oddbanie.

„Słownik biograficzny
Andrzej Kryształ Kumenty

konspiracji w Warszawie 1939-44 t. 3.

VII
T. 2368

U ✓

Encyklopedia słownikowa 1/2
Stawmy chr. Polekón, pod red. Jesejo
Bomowca, W-wa 1936

ULL TEOFILA

z domu WILCZYŃSKA 2° voto ULL-ROMAŃSKA (1897—1970), przybrane nazwiska: Zofia Olszańska (?), Zofia Szwarz, pseudonimy: „Ciocia”, „Krysztyna”, „Mleczo”. Podoficer WP: sekcyjna — plutonowa (1 października 1944).

Urodzona 29 listopada 1897 r. w Miechowie, córka Mikołaja i Marianny z domu Kajderowicz. Uczyła się w gimnazjum w Kielcach, gdzie ukończyła pięć klas, a następnie uczęszczała na 2-letni kurs pedagogiczny, w 1931 r. otrzymując jako eksternistka małą maturę. Już od 1915 r. pracowała jako nauczycielka w szkołach powszechnych na wsi. W 1922 r. przeniosła się do Warszawy, gdzie była kasjerką, potem księgową w Hurtowni „Polskie Włókno” (kończąc jednocześnie kursy maszynopisania i księgowości), od 1927 r. referentką w Głównej Składnicy Uzbrojenia, a od 1938 r. sekretarką w Instytucie Radowym im. Marii Skłodowskiej-Curie.

W czasie okupacji mieszkała przy ul. Suwalskiej 25.

W konspiracji od października 1939 r. uczestniczyła w powielaniu i kolportowaniu pisma „AR” („Ajencja Radiowa”, pismo SZP-ZWZ-AK, od 1940 wydawane pod zmienionym tytułem: „Ajencja Prasowa”). Należała także do organizującej się komórki kobiecej Związku Odbudowy Rzeczypospolitej i 9 września 1941 r. została wyznaczona delegatką tej organizacji na południową część Okr. Kielce. ✓

Aresztowana tego samego dnia razem z Ewą Dreżepolską w lokalu firmy „Mapis” w Al. Jerozolimskich 37 (udały się tam w poszukiwaniu nowego powielacza dla „AR”) w „kotle” założonym w związku z wyspą redakcji pisma „Dzień”, została osadzona na żeńskim oddziale Pawiaka — na Serbii, gdzie pracowała w tzw. czarnej pralni.

16 stycznia 1942 r. zbiegła wraz z E. Dreżepolską i Zofią Przybytkowską (przebywającą tu pod nazwiskiem Elżbieta Kwiatkowska), spuszczać się po sznurze z pierwszego piętra na ul. Dzielną. Jej relację pt. *Pobyt na Pawiaku i ucieczka* (9 IX 1941—16 I 1942) opublikowano w zbiorze *Wspomnienia*

ZOR

panny Kłopoty

więźniów Pawiaka, Warszawa 1964, s. 260—269, wyd. 2, Warszawa 1978, s. 252—261. Był to jedyny przypadek udanej ucieczki kobiet z tego więzienia w okresie okupacji.

Przez kilka miesięcy po ucieczce pracowała jako nauczycielka w pow. Mięchów, a latem 1942 r. wróciła do Warszawy. Używała wówczas dokumentów na nazwisko Zofia Szwarec, pod którym mieszkała przy ul. Mokotowskiej 39, potem Brzozowej 10.

Działalność konspiracyjną kontynuowała początkowo w Bojowej Organizacji „Wschód” jako kurierka do Wilna, Grodna, Lidy i Białegostoku (prawdopodobnie posługując się dokumentami na nazwisko Zofia Olszańska), zaś od października 1943 r. była łączniczką i kolporterką w BIP K-dy Obsz. Warszawa AK, funkcję kolporterki pełniąc także w czasie Powstania Warszawskiego.

Po kapitulacji oddziałów powstańczych wywieziona do Rzeszy, przebywała w obozach pracy w Markanstadt, Lipsku i Osterode/Harz, a po uwolnieniu przez oddziały amerykańskie pracowała w Osterode w szkolnictwie, potem jako pomoc biurowa w UNRRA.

Po powrocie do kraju (kwiecień 1946) mieszkała w Warszawie, gdzie pracowała w Min. Pracy i Opieki Społecznej, od 1951 r. w Spółdzielni Pracy „Zrzeszenie Narzędziowców”, a po przejściu na emeryturę (1958) podejmowała prace zleczone nad inwentaryzacją księgozbiorów zakładowych na UW.

Zmarła na raka 26 września 1970 r. w Warszawie. Pochowana na Cmentarzu Powązkowskim.

Zamężna od 1934 r. za Emilem Adamem Ullem, kapitanem w stanie spoczynku WP, zamordowanym w Katyniu, a po raz drugi od 1962 r. za Stefanem Romańskim, emerytowanym starszym radcą Min. Pracy i Opieki Społecznej.

Kartoteka osobowa Muzum Więzienia Pawiak; Życiorys opracowany przez pasierbicę Annę Romańską (w posiadaniu autora); — Bartoszewski *1859 dni*; Czuperska-Słiwicka *Cztery lata*; Domańska *Pawiak*; Dreżepolska E. *Ucieczka z Pawiaka (9 IX 1941 — 16 I 1942)* (w:) *Wspomnienia więźniów Pawiaka*, wyd. 2, Warszawa 1978, s. 245—251; Mazur *Biuro Informacji*; Strzembosz *Odbijanie*.

T. 2368/WSK

AK
19-100

VLL Teofila

z d. Wilezyjska

ul. VLL-Romańska

ps. „Ciocia”, „Krystyna”, „Mleczko”

V Nazwiskowe karty informacyjne

2. WZ.-FK
Warszawa

Ullowa Teofila.

Wieżniarka Pawiicka - na funkcji w czarnej pralni
uwięziona z więzienia 16.01.1942, wraz z dwiema
więźniarkami dowiex na funkcji i przy pomocy
z szeryfem Haliny Seydowej

Łob: Recjina Domuńska, Hedrya Schwiotta przez Pawiak
Wypol: "Kobietka i wieciec" z W-α 1980/81r.
5 pp. 228, 229

M. H. 99r

a 2.

T. 2368

Ull Teofile

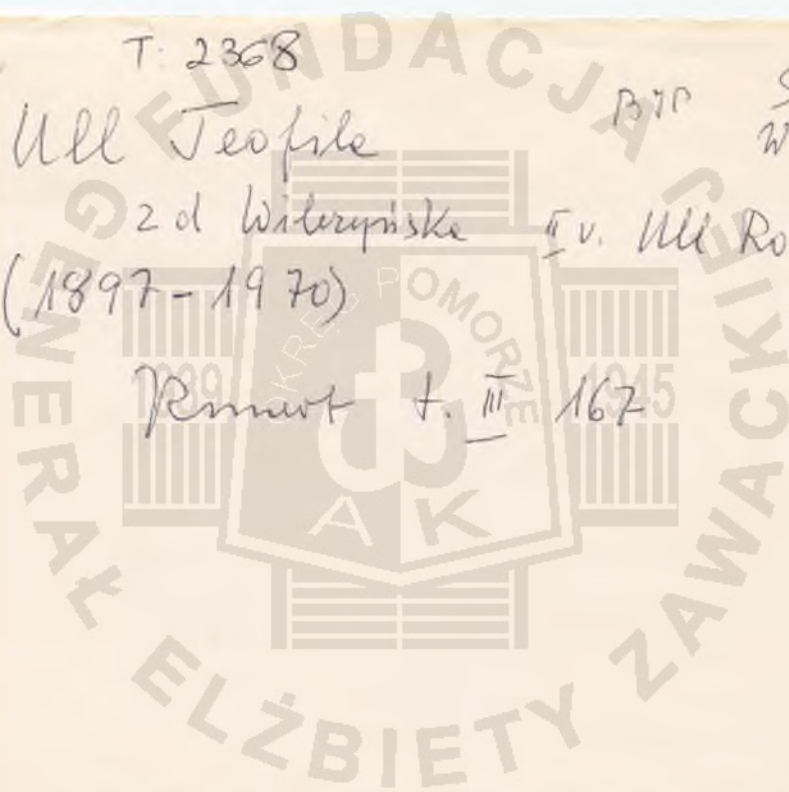
P. 70

SZP-262

W Wa Obmor

2 ul Wierzyńska 5 v. Ull Romainska
(1897-1970)

Rmurt J. III 167

ULL Teofile